

Criminaliteit in Nederland

Heike Goudriaan en Michelle van Rosmalen¹

Hoe onveilig voelt de bevolking van Nederland zich? Hoe vaak werden mensen in 2014 slachtoffer van veelvoorkomende criminaliteit en in hoeverre worden delicten gemeld aan de politie? Hoe ontwikkelt zich de geregistreerde criminaliteit in Nederland en wie worden aangehouden als verdachten? Hoe vaak worden strafzaken doorgestuurd naar het Openbaar Ministerie en hoe worden deze zaken afgedaan door het OM en de rechter? Wat kost de veiligheidszorg in Nederland? Al deze vragen worden in dit artikel beantwoord.

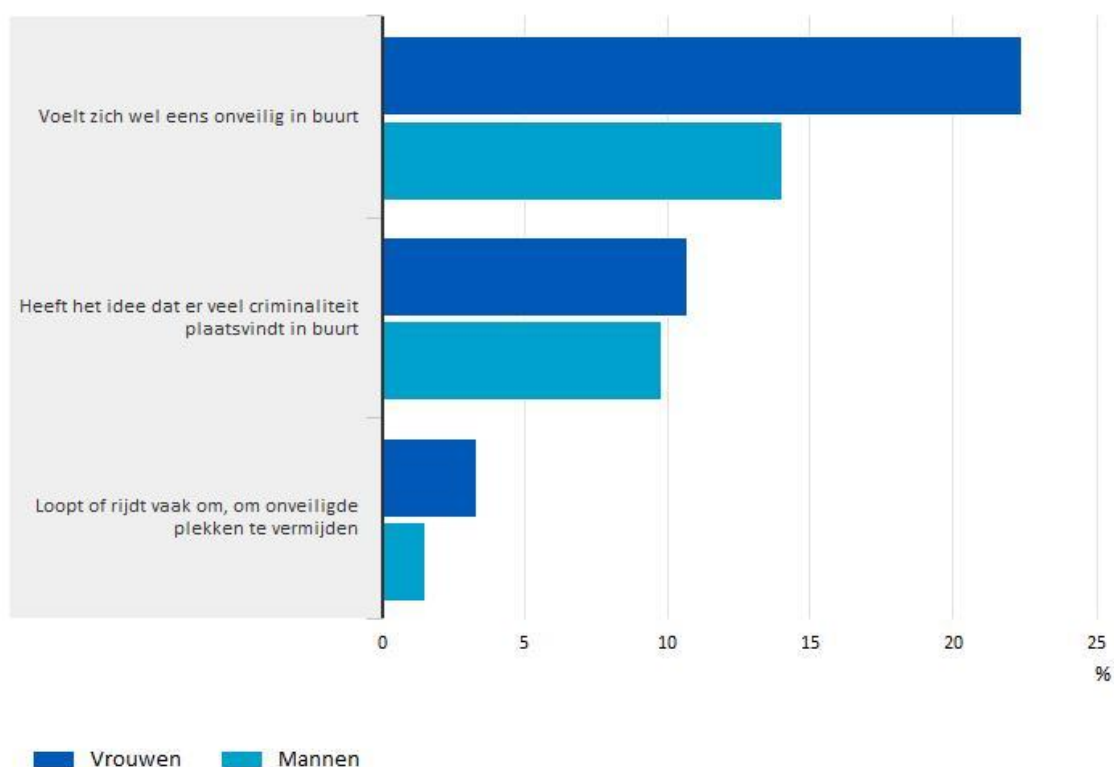
1. Gevoelens van onveiligheid

In 2014 gaf 36 procent van de bevolking van 15 jaar of ouder aan zich wel eens onveilig te voelen, zo blijkt uit de Veiligheidsmonitor. Dat is een lichte daling ten opzichte van 2013 (37 procent). Sinds 2007 is het percentage mensen dat zich wel eens onveilig voelt met 8 procent afgenomen. Net als in de voorgaande twee jaar, voelde 2 procent van de mensen zich vaak onveilig. In de eigen woonbuurt voelde 18 procent van de Nederlanders zich wel eens onveilig en 2 procent voelde zich hier vaak onveilig. Dit is vergelijkbaar met de jaren hiervoor.

Meer vrouwen dan mannen voelen zich wel eens onveilig in hun eigen woonbuurt; in 2014 was dit ruim 22 procent van de vrouwen tegenover 14 procent van de mannen (zie figuur 1.1). Ook zijn er meer vrouwen dan mannen die in hun buurt vaak omlopen of omrijden om onveilige plekken te vermijden: ruim 3 procent van de vrouwen gaf in 2014 aan dit vaak te doen, tegen anderhalf procent van de mannen. Dit betekent echter niet dat vrouwen een ander idee hebben van de hoeveelheid criminaliteit in hun buurt; 11 procent van de vrouwen had het idee dat er veel criminaliteit plaatsvindt in de buurt, tegen 10 procent van de mannen.

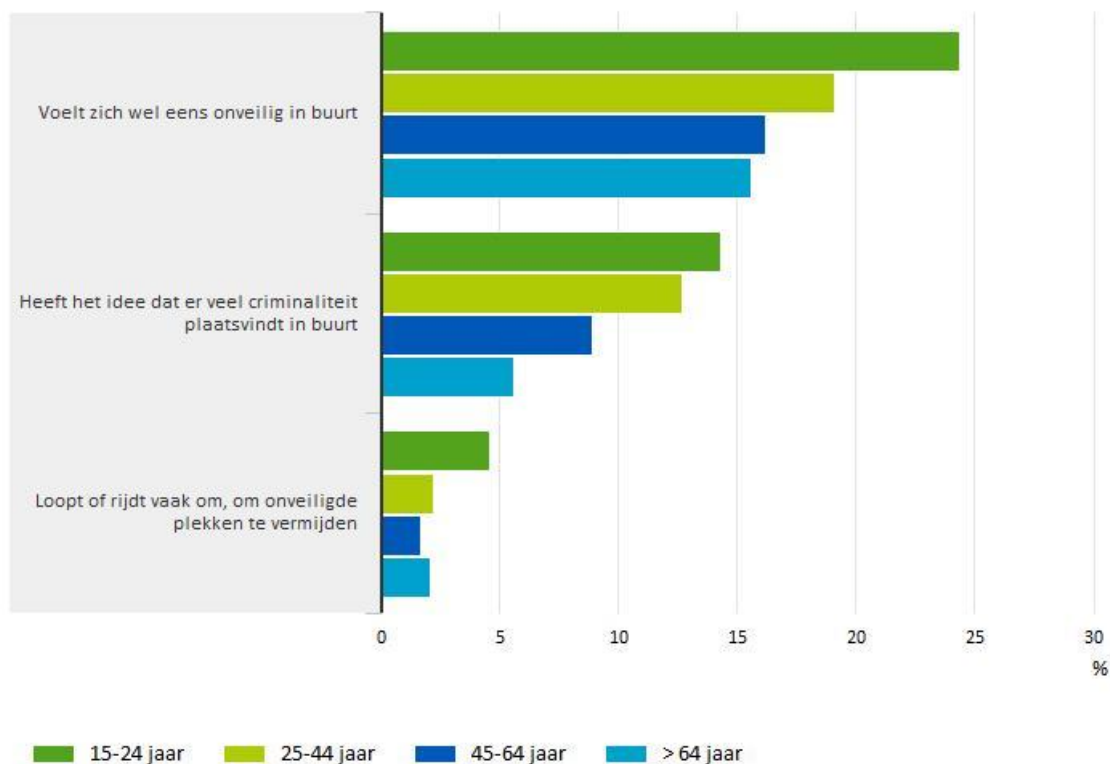
¹ Met dank aan Mark Vlemmings voor zijn bijdrage aan de paragraaf over de kosten van de veiligheidszorg en aan Math Akkermans, Nynke de Heer-de Lange, Marcelle van Zee en Carlijn Verkleij voor hun commentaar op een eerdere versie van dit hoofdstuk.

1.1. Veiligheidsbeleving naar geslacht, 2014

Er zijn in verhouding meer jongeren die zich wel eens onveilig voelen dan ouderen: bijna een kwart van de jongeren tussen de 15 en 24 jaar voelde zich wel eens onveilig in de eigen woonbuurt, tegen 16 procent van de personen van 65 jaar of ouder (zie figuur 1.2). Van de jongeren tot 25 jaar had 14 procent het idee dat er veel criminaliteit plaatsvindt in de buurt, tegen 6 procent van de 65-plussers. De inschatting van het criminaliteitsniveau en de mate waarin men zich onveilig voelt is lager naarmate men ouder is. Bij de gedragsmatige component ligt dit iets anders. Daar wijken alleen de jongeren af van de rest: bijna 5 procent van de 15- tot en met 24-jarigen gaf aan vaak om te lopen of rijden om onveilige plekken in de buurt te vermijden, tegen circa 2 procent van zowel de 25- tot en met 44-jarigen, de 45- tot en met 64-jarigen en de 65-plussers.

1.2. Veiligheidsbeleving naar leeftijd, 2014

In de Veiligheidsmonitor is ook gevraagd hoe groot men de kans acht om in de komende 12 maanden slachtoffer te worden van bepaalde delicten, te weten: zakkenrollerij (zonder geweld), beroving op straat (met geweld), woninginbraak, en mishandeling. Het hoogst wordt de kans op woninginbraak ingeschat. In 2014 dacht 11 procent van de mensen dat de kans op inbraak in de eigen woning 'groot' of 'heel groot' is. De kans op zakkenrollerij, beroving en mishandeling werd in 2014 door respectievelijk 4, 3 en 2 procent (heel) groot geacht. In werkelijkheid werden van woninginbraak niet meer mensen slachtoffer dan van zakkenrollerij (respectievelijk 1,3 procent en 1,4 procent in 2014). Wanneer ook pogingen tot zakkenrollerij en woninginbraak worden meegerekend dan was de kans om slachtoffer van (poging tot) woninginbraak te worden met bijna 3 procent in 2014 overigens wel het hoogst van de hier genoemde misdrijven.

2. Preventiemaatregelen

Wat doen burgers om te voorkomen dat ze slachtoffer worden van vermogenscriminaliteit? In de Veiligheidsmonitor is gevraagd hoe vaak een viertal sociaal-preventieve gedragsmaatregelen wordt genomen om de eigen woning of bezittingen te beveiligen en of een viertal technische voorzieningen in of rondom de woning aanwezig zijn.

Van de preventieve gedragsmaatregelen waarnaar is gevraagd, is het meenemen van waardevolle spullen uit de auto de meest gebruikte (zie tabel 2.1). In 2014 gaf 70 procent van de mensen² aan dit vaak te doen. 42 procent zei 's avonds vaak het licht te laten branden wanneer er niemand thuis is. Je fiets in een bewaakte stalling zetten en waardevolle spullen thuislaten om diefstal of beroving op straat te voorkomen, zijn maatregelen die ruim één op de drie mensen vaak troffen.

Van de vier technische maatregelen waarnaar is gevraagd, kwam het hebben van buitenverlichting het meest voor, gevolgd door extra veiligheidssloten en/of grendels op de buitendeuren. In 2014 gaf respectievelijk 77 en 67 procent van de Nederlanders aan dat deze voorzieningen bij hen aanwezig was. De twee andere voorzieningen kwamen aanzienlijk minder vaak voor: 19 procent had (rol)luiken voor de ramen en 13 procent een alarminstallatie.

Deze cijfers zijn vergelijkbaar met die van 2013 en 2012.

2.1 Preventiemaatregelen door burgers

Gedragsmaatregelen	% vaak		
	2012	2013	2014
Waardevolle spullen uit auto	70	70	70
's Avonds licht laten branden	41	41	42
Fiets in bewaakte stalling	35	35	35
Waardevolle spullen thuis laten	33	34	34

Technische maatregelen	% aanwezig		
	2012	2013	2014
Buitenverlichting	77	76	77
Extra veiligheidssloten/grendels	68	67	67
(Rol)luiken	19	19	19
Alarminstallatie	13	13	13

² Van alle ondervraagden, dus inclusief personen (uit gezinnen) zonder auto.

3. Slachtofferschap

Van de Nederlanders van 15 jaar of ouder was 2 procent in 2014 minimaal een keer slachtoffer geweest van geweld. Dit is gelijk aan 2013, maar lager dan in 2012 (3 procent). 13 procent is slachtoffer geweest van één of meer vermogensdelicten. Dit is iets minder dan in 2013 (14 procent), maar gelijk aan 2012. 7 procent werd slachtoffer van één of meer vandalisedelicten. Dit is gelijk aan 2013, maar een lichte daling ten opzichte van 2012. In totaal was bijna één op de vijf Nederlanders in 2014 slachtoffer geworden van één of meer vormen van 'traditionele' criminaliteit (zie tabel 3.1).

Tussen 2007 en 2014 nam het percentage mensen dat slachtoffer werd van één of meer van de 'traditionele' delicten sterk af, namelijk met 23 procent. Deze daling was het sterkst in 2007-2008. Sinds 2008 neemt vooral het percentage slachtoffers van gewelds- en vandalisedelicten verder af. Met bijna 32 procent minder slachtoffers is het percentage slachtoffers van vandalisme het sterkst gedaald sinds 2007.

Slachtofferschap komt vaker voor onder mannen, jongeren, niet-westerse allochtonen en in (zeer) sterk verstedelijkte gebieden, dan onder vrouwen, ouderen, autochtonen en westerse allochtonen en in niet sterk verstedelijkte gebieden. Dit verschil zit met name bij vermogensmisdrijven. Daarnaast zijn hoger opgeleiden vaker slachtoffer dan lager opgeleiden, met name van vermogensdelicten en vandalisme.

Van de vermogensdelicten die in de Veiligheidsmonitor onderscheiden worden, komt fietsendiefstal het meest voor: 4 procent was hiervan in 2014 slachtoffer geworden. 3 procent maakte een (poging tot) inbraak mee. Binnen de categorie vandalisedelicten werden de meeste mensen geconfronteerd met vernielingen aan voertuigen (4 procent). Bij geweldsdelicten wordt onderscheid gemaakt tussen bedreiging, mishandeling en seksuele delicten. De meeste geweldsslachtoffers hadden met (een) bedreiging(en) te maken gehad: dit overkwam bijna 1,5 procent in 2014.

In de Veiligheidsmonitor wordt ook gevraagd naar slachtofferschap van cybercrime, meer specifiek naar digitale identiteitsfraude, online koop- en verkoopfraude, hacken en cyberpesten. In 2014 is 11 procent van de Nederlanders slachtoffer geworden van een van deze delicten (zie tabel 3.1). In 2013 was dit nog 13 procent. Hacken komt het meest voor: in 2014 is 5 procent van de Nederlanders van 15 jaar of ouder hiervan slachtoffer geworden (met 8 delicten per 100 inwoners). In 2013 was dit nog 6 procent. In 2014 is 4 procent van de mensen slachtoffer geworden van online koop- en verkoopfraude (4 delicten per 100 inwoners) en 3 procent van cyberpesten (6 delicten per 100 inwoners). Identiteitsfraude komt het minst voor (1 procent slachtoffer en 1 delict per 100 inwoners).

Mannen zijn vaker slachtoffer van hacken dan vrouwen. Vrouwen zijn juist iets vaker slachtoffer van cyberpesten. Slachtofferschap van cybercrime lijkt weinig verband te

houden met de herkomst van personen. Hoger opgeleiden zijn vaker slachtoffer dan lager opgeleiden, maar dit geldt niet voor cyberpesten.

3.1 Slachtoffers van veel voorkomende criminaliteit naar achtergrondkenmerken, 2014

	"Traditionele" delicten				Cybercrime				
	Totaal	Geweld	Vermo- gen	Vanda- lisme	Totaal	Identiteits- fraude	Koop- en verkoop- fraude	Hacken	Cyber- pesten
Totaal, %	19	2	13	7	11	1	4	5	3
Geslacht, %									
Man	19	3	13	7	12	1	4	6	3
Vrouw	19	2	13	6	11	1	3	5	4
Leeftijd, %									
15-24 jaar	25	4	19	7	18	0	5	7	8
25-44 jaar	22	3	14	8	14	1	5	6	3
45-64 jaar	18	2	12	7	9	1	3	4	2
65 jaar en ouder	12	1	8	5	5	1	1	3	1
Herkomst, %									
Autochtoon	18	2	12	7	11	1	4	5	3
westerse allochtoon	19	2	13	7	12	1	4	6	3
niet-westerse allochtoon	23	2	18	7	11	1	3	5	4
Opleidingsniveau, %									
lager onderwijs	15	2	10	6	8	1	2	4	3
middelbaar onderwijs	20	3	14	7	13	1	4	6	4
hoger onderwijs	23	3	16	8	13	1	5	7	2
Stedelijkheid, %									
zeer sterk stedelijk	26	3	19	9	12	1	4	6	3
sterk stedelijk	20	3	14	7	11	1	3	5	3
matig stedelijk	18	2	12	6	11	1	4	5	3
weinig stedelijk	15	2	9	6	11	1	4	5	3
niet stedelijk	13	2	9	5	10	1	3	5	3

4. Meldingsbereidheid

Slechts een deel van de ondervonden criminaliteit is bekend bij de politie. De politie is hierbij voor een groot deel afhankelijk van de bereidheid van burgers om de ondervonden criminaliteit te melden. Slachtoffers doen dit lang niet altijd.

Van alle gewelds-, vermogens- en vandalismedelicten in 2014 waar in de Veiligheidsmonitor naar is gevraagd is 38 procent bij de politie gemeld. Van 29 procent van de ondervonden delicten is daadwerkelijk aangifte gedaan. Ongeveer één op de drie van deze aangiftes is via internet gedaan. Bovengenoemde cijfers zijn nagenoeg gelijk aan de twee jaar ervoor.

Van de ondervraagde cybercrimedelicten is in 2014 slechts 13 procent gemeld bij de politie en/of een andere instantie. Van ongeveer 7 procent van de cyberdelicten waarnaar is gevraagd is daadwerkelijk aangifte bij de politie gedaan. Voor het eerst is ongeveer de helft van deze aangiftes via internet gedaan.

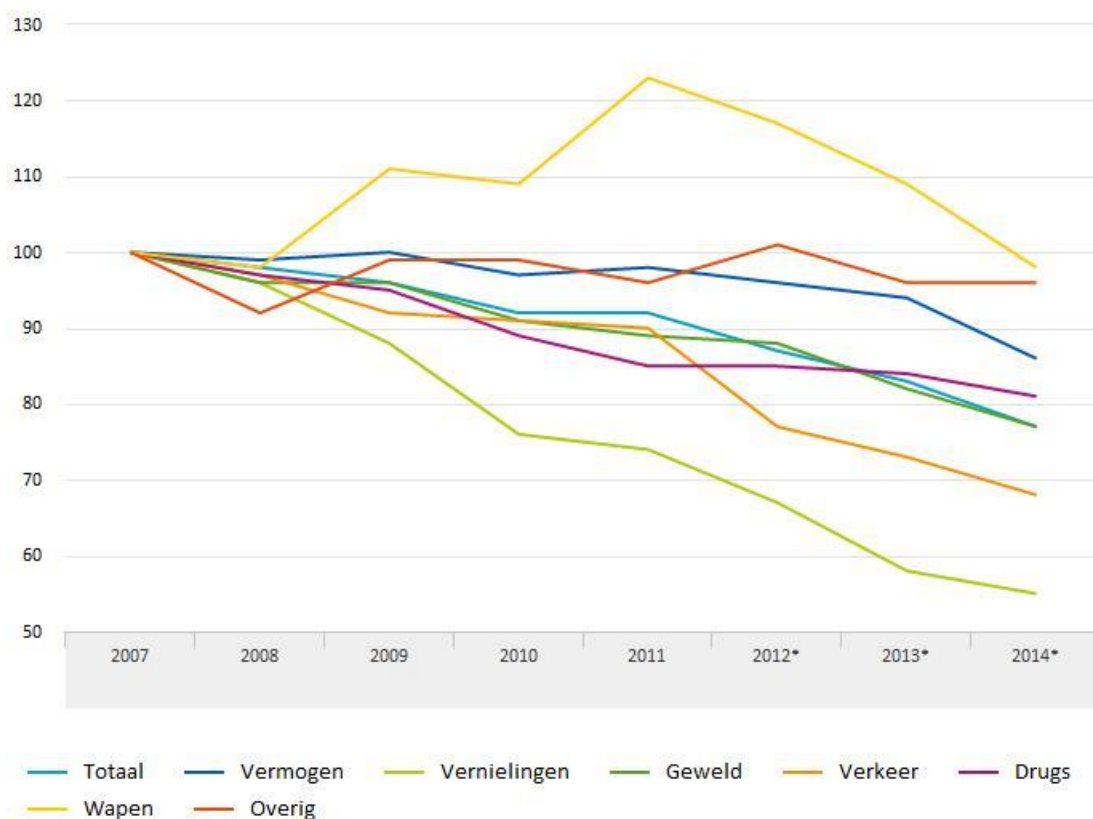
5. Geregistreeerde criminaliteit

Doordat slechts een deel van de door burgers ondervonden criminaliteit wordt gemeld bij de politie, is de geregistreeerde criminaliteit lager dan de ondervonden criminaliteit zoals dit voor enkele veelvoorkomende delicten is gemeten in de Veiligheidsmonitor.

In 2014 registreerde de politie in totaal 1,01 miljoen misdrijven. Dit is 7 procent minder dan in 2013. In de periode 2007 tot en met 2014 daalde de geregistreeerde criminaliteit zelfs met 23 procent. De geregistreeerde criminaliteit bestond in 2014 voor 62 procent uit vermogensmisdrijven, voor 13 procent uit vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag, voor 11 procent uit verkeersmisdrijven en voor 10 procent uit gewelds- en seksuele misdrijven.

De dalende trend geldt voor vrijwel alle onderscheiden hoofdgroepen van misdrijven. Het aantal vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag (hierna: vernielingen) nam met 45 procent het sterkst af, gevolgd door het aantal verkeersmisdrijven (32 procent) en het aantal gewelds- en seksuele misdrijven (23 procent). Alleen het aantal (vuur)wapenmisdrijven nam tot en met 2011 toe, om in 2014 op ongeveer hetzelfde niveau als dat van 2007 uit te komen (zie figuur 5.1).

5.1. Geregistreeerde criminaliteit (index, 2007=100)

* Voorlopige cijfers.

Relatief is de daling nog iets sterker dan absoluut, doordat tussen 2007 en 2014 de bevolking van 12 jaar of ouder in Nederland met 3 procent toenam: het aantal geregistreeerde misdrijven per 100 inwoners van 12 jaar en ouder daalde van in totaal 8,0 per 100 inwoners in 2007 naar 6,0 in 2014. Het aantal geregistreeerde vermogensmisdrijven was in 2014 3,7 per 100 inwoners en vernielingen, verkeersmisdrijven en gewelds- en seksuele misdrijven elk minder dan 1,0.

6. Opgehelderde criminaliteit

Het aantal opgehelderde misdrijven was in 2014 248 duizend.³ De politie beschouwt een misdrijf als opgehelderd zodra hierbij een verdachte is geregistreerd. Het ophelderingspercentage schommelde in de periode 2007-2013 rond 25 à 26 procent. In 2014 lag dit op 24,6 procent, maar dit zal naar verwachting nog iets stijgen.

Het ophelderingspercentage varieert aanzienlijk voor de verschillende hoofdgroepen van misdrijven. Misdrijven die voornamelijk door opsporingsactiviteiten van de politie worden geconstateerd, zoals (vuur)wapenmisdrijven en drugsmisdrijven, kennen een relatief hoog ophelderingspercentage, dat jaarlijks ruim boven de 80 procent uitkomt. Ook gewelds- en seksuele misdrijven worden relatief vaak opgehelderd, doorgaans rond de 65 procent. Hierbij speelt een rol dat slachtoffer en dader elkaar vaak kennen, wat het opsporen van de dader voor de politie vergemakkelijkt. Van de twee meest voorkomende delictgroepen ligt het ophelderingspercentage een stuk lager: van vernielingen wordt doorgaans circa 20 procent opgehelderd, van vermogensmisdrijven slechts circa 14 procent. Wanneer we binnen de vermogensmisdrijven inzoomen op de diefstaldelicten, blijkt dat het ophelderingspercentage aanzienlijk varieert voor de verschillende typen diefstaldelicten. Winkeldiefstal heeft hierbinnen het hoogste ophelderingspercentage. Ruim vier van de vijf geregistreerde winkeldiefstallen zijn in 2014 opgehelderd. Na winkeldiefstal hebben (gewapende) overval (38 procent) en straatroof (24 procent) het hoogste ophelderingspercentage. Van alle overige typen diefstaldelicten wordt minder dan 14 procent opgehelderd. Zo werd van diefstal uit/vanaf auto in 2014 minder dan 3 procent opgehelderd.

7. Geregistreerde verdachten

In 2014 registreerde de politie in totaal ruim 215 duizend personen voor het plegen van één of meer misdrijven⁴. Doordat sommigen meer dan 1 keer zijn geregistreerd, bedraagt het totale aantal registraties van verdachten 312 duizend. Het gaat hier om personen die op de een of andere manier in aanraking zijn gekomen met de politie omdat zij (op enig moment) worden verdacht van het plegen van één of meer delicten⁵.

³ Cijfers over opgehelderde misdrijven in 2014 zijn voorlopig. Doordat in de komende jaren meer misdrijven uit 2014 zullen worden opgehelderd, zal dit aantal nog iets stijgen.

⁴ Cijfers over geregistreerde verdachten in 2014 zijn voorlopig. Het aantal zal naar verwachting nog iets stijgen.

⁵ De verdachtenpopulatie is dus niet gelijk te stellen aan de populatie veroordeelden, laat staan aan de populatie daders. Enerzijds blijft een groot deel van de plegers buiten de waarneming van de politie. Anderzijds bevinden zich tussen de verdachten personen die niet schuldig zijn en/of worden bevonden aan het plegen van criminaliteit.

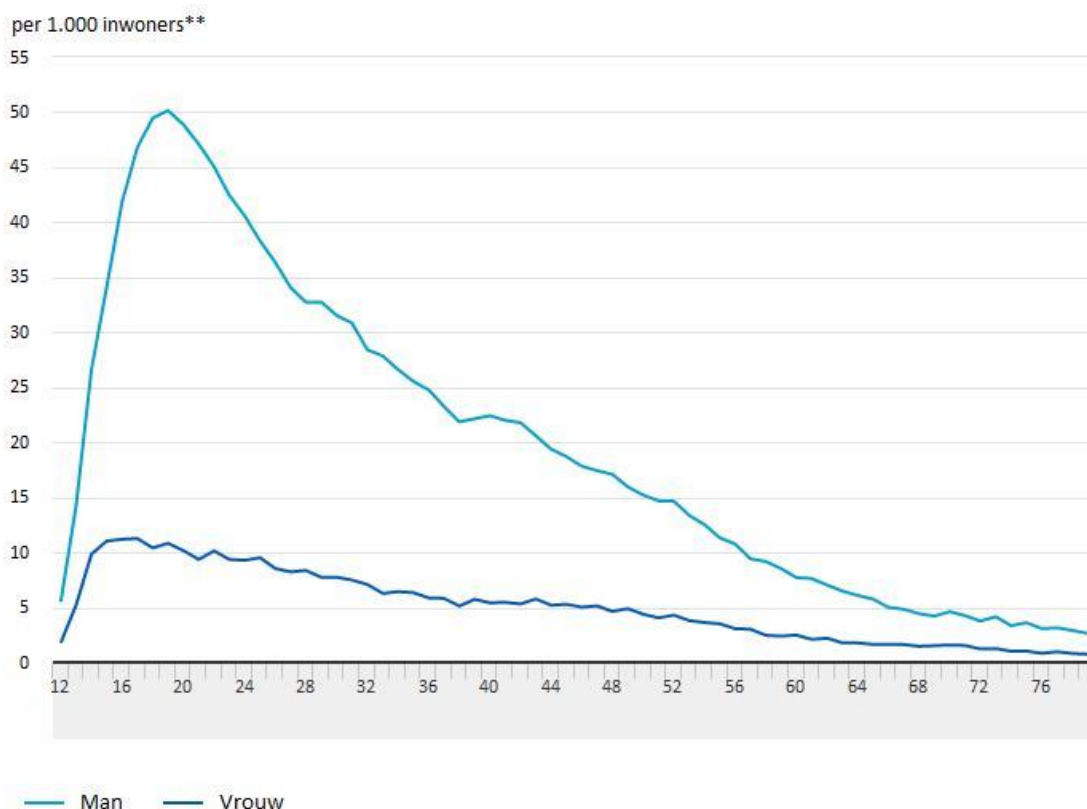
Het aantal personen dat door de politie werd geregistreerd als verdachte van een misdrijf nam in de periode 2007 tot en met 2014 met een derde af: van 323 duizend naar 215 duizend. Dit komt overeen met een daling van 19 naar 12 verdachten per duizend inwoners vanaf 12 jaar.

Het aantal mannelijke verdachten daalde in de periode 2007 tot en met 2014 van 32 naar 20 verdachten per duizend mannen vanaf 12 jaar. Het aantal vrouwelijke verdachten daalde in dezelfde periode van 7 naar 5 verdachten per duizend vrouwen vanaf 12 jaar. Naar verhouding daalde het aantal mannelijke verdachten sterker dan het aantal vrouwelijke verdachten, maar criminaliteit blijft vooral een mannenzaak.

Van de verdachte personen was in 2014 11 procent minderjarig. In 2007 was dit nog 16 procent. Waar het aantal meerderjarige verdachten met 29 procent daalde van 270 duizend naar 190 duizend, daalde het aantal minderjarige verdachten met 56 procent, dus bijna dubbel zo sterk. In 2007 registreerde de politie 53 duizend minderjarigen als verdachte, tegen 23 duizend in 2014.

Zowel voor mannen als voor vrouwen geldt dat adolescenten naar verhouding het sterkst zijn vertegenwoordigd in de verdachtenpopulatie. Met het verder toenemen van de leeftijd neemt het relatieve aandeel af (zie figuur 7.1).

7.1. Geregistreerde verdachten naar leeftijd en geslacht, 2014*

* Voorlopige cijfers.

** Van de betreffende leeftijdsgroep.

8. Strafzaken bij het Openbaar Ministerie

De politie stuurt een deel van de geregistreerde misdrijven door naar het Openbaar Ministerie (OM) om de verdachte te vervolgen. In 2014 waren er 212 duizend misdrijfzaken ingeschreven bij het OM, 22 procent minder dan in 2007. In 2014 steeg het aantal ingeschreven zaken weer licht ten opzichte van 2013.

Het OM heeft in 2014 222 duizend beslissingen genomen in misdrijfzaken. Bij de door het OM genomen beslissingen in 2014 ging het in 82 procent van de zaken om een mannelijke verdachte, in 16 procent om een vrouwelijke verdachte en in 2 procent om een rechtspersoon. Er waren 17 duizend minderjarige verdachten. Het aandeel minderjarige verdachten op het totaal daalt. In 2007 was 20 procent van de verdachten bij het OM minderjarig, tegenover 8 procent van de verdachten in 2014.

Van alle beslissingen van het OM gingen in 2014 de meeste over vermogensmisdrijven (35 procent), gevolgd door gewelds- en seksuele misdrijven (21 procent) en verkeersmisdrijven (13 procent). De dalende trend in het aantal beslissingen in de periode 2007-2014 doet zich niet in alle categorieën misdrijven voor. Zo bleef het aantal zaken met vermogensmisdrijven en (vuur)wapenmisdrijven ongeveer gelijk en nam het aantal zaken met drugs misdrijven zelfs toe.

Het OM kan verschillende beslissingen nemen in misdrijfzaken. In 2014 bracht het OM in de helft van de misdrijfzaken een dagvaarding uit. Dit aandeel daalt; in 2007 dagvaardde het OM de verdachte nog in 57 procent van de zaken. In 2 200 zaken werd de verdachte opgeroepen ter terechtzitting naar aanleiding van verzet op een strafbeschikking die door het CJIB namens het OM was opgelegd.

Het aantal door het OM opgelegde strafbeschikkingen is, sinds de invoering van de wet OM-afdoening in 2008, fors gestegen tot 34 duizend in 2014. In de periode 2007-2014 daalde dientengevolge het aantal transacties met 81 procent tot 14 duizend. Het OM kan ook besluiten de zaak onvoorwaardelijk of voorwaardelijk te seponeren. Het aantal onvoorwaardelijke sepot (technisch en beleidssepot) steeg vanaf 2007 met 67 procent tot 41 duizend in 2014⁶. Het aantal voorwaardelijke beleidssepot is in deze periode verdubbeld tot 11 duizend in 2014.

9. Strafzaken bij de rechter in eerste aanleg

Het OM kan beslissen om een zaak door te sturen naar de rechter. De rechter buigt zich vervolgens over de zaak. In 2014 deed de rechter 98 duizend misdrijfzaken af. Dat is bijna een kwart minder dan in 2007, toen dit er nog 128 duizend waren.

De beslissingen van de rechter gingen in de meeste gevallen (36 procent) over vermogensmisdrijven, net als bij de beslissingen van het OM. Het aandeel verkeersmisdrijven nam in de periode 2007-2014 af van 22 naar 16 procent. Het gaat hierbij vooral om rijden onder invloed. Sinds 2008 kan dit misdrijf door het OM worden afgehandeld met een strafbeschikking en komen deze dus minder vaak voor de rechter.

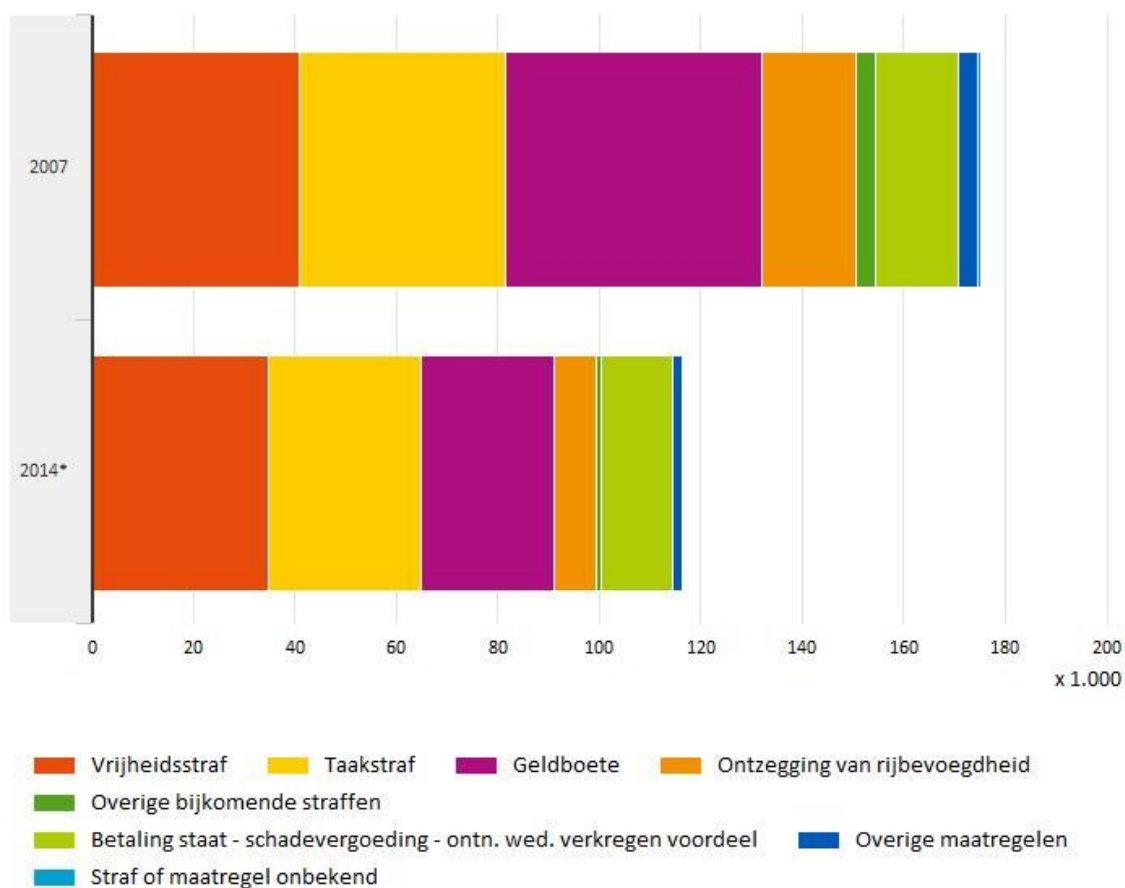
In 2014 verklaarde de rechter in 88 procent van de afgedane zaken de verdachte schuldig. Dat is bijna 5 procent minder dan in 2007. Het aantal vrijspraken groeide daarentegen. Hiervoor zijn enkele mogelijke oorzaken aan te wijzen: de komst van de strafbeschikking, minder voegingen en een kritische(re) rechter⁷.

⁶ Deze stijging houdt deels verband met de wijziging in het sepotbeleid die begin 2013 is ingevoerd. Besloten is dat politiesepts worden afgeschaft; alle zaken waarin de politie een verdachte heeft geïdentificeerd, moeten worden voorgelegd aan het OM.

⁷ Voor meer informatie hierover, zie de [reactie van het OM op het percentage vrijspraken](#).

Doorgaans volgen op een schuldigverklaring ook één of meer sancties. In 2014 was het aantal opgelegde sancties 1,4 keer hoger dan het aantal schuldigverklaringen met strafoplegging. Er werden toen bijna 35 duizend vrijheidsstraffen opgelegd. Het aandeel gevangenisstraffen en hechtenissen is in de periode 2007-2014 gestegen van 21 naar 29 procent. Er werden bijna 27 duizend geldboetes en 30 duizend taakstraffen opgelegd door de rechter in 2014 (zie figuur 9.1).

9.1. Afdoeningen door de rechter naar soort sanctie

* Voorlopige cijfers.

10. Uitgaven aan veiligheidszorg

Het ophelderen van criminaliteit en het aanhouden van verdachten brengt kosten met zich mee voor de samenleving. Dit geldt eveneens voor andere activiteiten op het terrein van de veiligheidszorg, zoals berechting en preventie. Hieronder vallen de uitgaven van de overheid maar ook particuliere uitgaven aan bijvoorbeeld sloten. De totale uitgaven in Nederland aan veiligheidszorg bedroegen in 2014 12,7 miljard euro⁸. Dat komt neer op 757 euro per persoon. De totale uitgaven namen in de periode 2007 tot en met 2012 onafgebroken toe, maar zijn zowel in 2013 als 2014 afgenomen, tot iets onder het niveau van 2009 (zie figuur 10.1).

In de veiligheidszorgrekeningen van CBS staan de uitgaven door aanbieders van activiteiten op het terrein van sociale veiligheid centraal. Deze activiteiten hebben tot doel criminaliteit, verloedering en overlast te voorkomen of te bestraffen en onveiligheidsgevoelens weg te nemen. Uitgaven aan fysieke veiligheid, zoals uitgaven aan brandweer of rampenbestrijding, zijn hierbij buiten beschouwing gelaten.

⁸ De cijfers voor de uitgaven aan veiligheidszorg zijn voorlopig. Dit geldt voor alle statistiekjaren. In het voorjaar van 2015 zijn de CBS-veiligheidszorgrekeningen zowel inhoudelijk als procesmatig beoordeeld en aangepast. De aanpassingen in de reeks worden in het najaar nogmaals beoordeeld. Daarna zijn de cijfers definitief.

10.1. Uitgaven aan veiligheidszorg

miljarden euro's

— Uitgaven

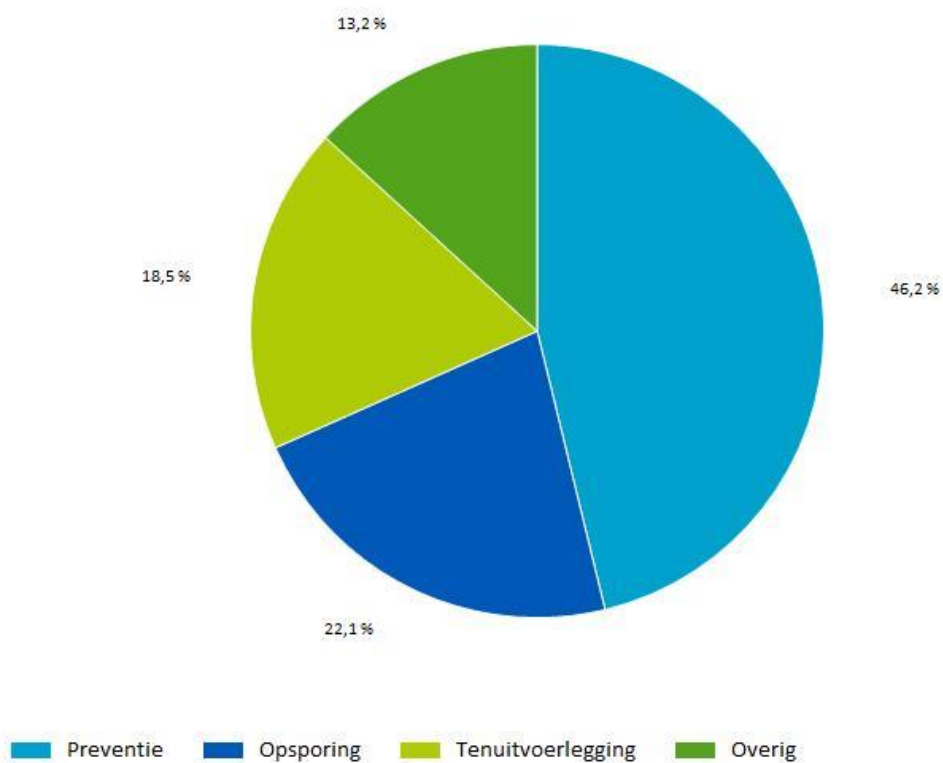

* Alle jaren: voorlopige cijfers.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen *activiteiten* op het terrein van de veiligheidszorg, *aanbieders* van één of meer van deze activiteiten en *financieringsbronnen* voor de veiligheidszorg. De grootste *financier* is het ministerie van Veiligheid & Justitie. De *aanbieders* zijn in drie grote groepen te verdelen, namelijk overheid, bedrijven en particulieren. En qua *activiteiten* wordt onderscheid gemaakt tussen preventie, opsporing, vervolging, berechting, tenuitvoerlegging, ondersteuning van (ex-)verdachten en daders, ondersteuning van slachtoffers en rechtskundige diensten. Met 5,9 miljard euro ging in 2014 bijna de helft van de uitgaven aan veiligheidszorg naar preventie (zie figuur 10.2). De politie en beveiligingsbedrijven zijn hiervan de grootste aanbieders. Ruim een vijfde ging naar opsporing, vooral door de politie. Aan de tenuitvoerlegging van straffen, hoofdzakelijk door de Dienst Justitiële Inrichtingen, werd 18 procent uitgegeven. Aan de overige activiteiten is in 2014 gezamenlijk 13

procent van het totaal uitgegeven.

10.2. Uitgaven aan veiligheidszorg naar activiteit, 2014*

* Voorlopige cijfers.

Conclusie

Zowel de door de politie geregistreeerde criminaliteit als het percentage mensen dat in de Veiligheidsmonitor aangeeft slachtoffer te zijn geworden van een delict is de afgelopen jaren flink gedaald. Hoewel beide bronnen hun beperkingen hebben⁹, zijn dit sterke indicatoren voor een werkelijke daling van de criminaliteit. Ook het percentage mensen dat zegt zich wel eens onveilig te voelen is de afgelopen jaren afgenomen.

Hoewel de criminaliteit dus lijkt te zijn gedaald en minder mensen te kampen hebben met onveiligheidsgevoelens dan een aantal jaren terug, was het percentage mensen dat de kans op inbraak in de eigen woning (heel) groot acht in 2014 met 11 procent bijna een derde hoger dan in 2008. Mogelijk komt dit doordat er steeds meer aandacht is voor criminaliteit. Zo zijn er voorlichtingscampagnes over inbraakpreventie en komen inbraken vaker in het (lokale) nieuws.

Samen met het aantal geregistreeerde misdrijven is het aantal geregistreeerde verdachten de afgelopen jaren afgenomen. Derhalve is ook het ophelderingspercentage sinds 2007 nauwelijks veranderd. De daling van geregistreeerde verdachten is sterker bij mannen dan bij vrouwen en onder minderjarigen sterker dan onder volwassenen.

De daling in de geregistreeerde criminaliteit is eveneens terug te zien in het aantal zaken dat wordt afgedaan door het OM en de rechter. Het percentage zaken waarin het OM de verdachte dagvaardt, daalt. De OM-straftbeschikking geeft het OM meer mogelijkheden om zelf zaken af te doen en een straf op te leggen. Bij de afdoeningen door de rechter stijgt het aandeel vrijheidsstraffen.

De uitgaven aan veiligheidszorg zijn in de periode 2007 tot en met 2014 ruim 14 procent gestegen van 11,1 tot 12,7 miljard euro. Met alleen deze cijfers is overigens niet te zeggen of de geconstateerde daling in de criminaliteit (deels) het gevolg is van de toegenomen uitgaven. De daling in criminaliteitscijfers is in ieder geval ook in de ons omringende landen geconstateerd.

⁹ Hierbij kan onder andere genoemd worden dat de slachtofferenquêtes gebaseerd zijn op steekproeven en op de beleving van individuele slachtoffers. De door de politie geregistreeerde misdrijven zijn afhankelijk van de aangiftebereidheid onder slachtoffers en de opsporing van de zogenoemde slachtofferloze delicten, zoals drugshandel, is mede afhankelijk van het beleid en de technische mogelijkheden van de politie.

Gebruikte bronnen:

Kalidien, S.N. & Heer-de Lange, N.E. de (red.) (2015). *Criminaliteit & Rechtshandhaving 2014. Ontwikkelingen en Samenhangen*. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.

Veiligheidsmonitor (2015). [Veiligheidsmonitor 2014](#). Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.

Databronnen

De gegevens over gevoelens van onveiligheid, door burgers genomen preventiemaatregelen, slachtofferschap en de bereidheid om delicten te melden bij de politie zijn afkomstig uit de Veiligheidsmonitor. Dit is een grootschalig surveyonderzoek onder de Nederlandse bevolking van 15 jaar en ouder van CBS en het Ministerie van Veiligheid en Justitie. Cijfers over geregistreerde criminaliteit en opgehelderde misdrijven zijn ontleend aan de Politie-statistiek van CBS. Door koppeling van dit gegevensbestand aan informatie uit het Stelsel van Sociaal-statistische Bestanden (SSB) van CBS is achtergrondinformatie van de verdachten beschikbaar. De cijfers over beslissingen van het OM en afdoeningen van strafzaken door de rechter zijn afkomstig uit de statistiek Rechtbankstrafzaken van CBS. De Veiligheidszorgrekeningen van CBS, tenslotte, geven informatie over de uitgaven aan veiligheidszorg in ons land.